

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază
Numeri singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc pe acțiuni

Invitare de abonament

la

„TRIBUNA”.

Cu 1 Octombrie v. 1896 încep
nouve abonamente lunare, cuar-
tale, semestrale și anuale.

Domnii abonenți sunt rugați
a grăbi cu reînnoirea abonamen-
telor lor, pentru regulata expediție
a foii.

Abonamentele se fac prin
mandate postale și numai pentru
un timp, oare începe cu prima și
se termină cu ultima lună, după
stilul vechiu.

Abonament anual costă	14 fl. — cr.
Abonamentul semestral	7 fl. — cr.
Abonamentul trimestral	3 fl. 50 cr.
Abonamentul lunar costă	1 fl. 20 cr.

Este în interesul dlor abo-
nenți, ca adresele să fie însemnate
oat se poate de corect și legibil.
Domnii abonenți vechi sunt ru-
gați a lipi pe mandatul postal
adresa tipărită dela faștile, în
oare li-s'a trimis „Tribuna” până
acum.

Administrațiunea.

Procedura penală.

(O lege millenară.)

I.

(g. a.) În vorbirea de tron, conce-
pută sub auspiciile lui Bánffy — no-
tați bine acest lucru și veți ști ce duh
sfânt trece prin ea, fără să o fi cetit —
prin care a fost disolvată dieta ungu-
rească, sunt înșirate legile salutare și
înțelepte, isvorite din cumețenia pa-
triotică a bugetivorilor nostri liberali cu
sau fără concursul — iștilor opoziționali
de tot soiul, în restimpul de 1892—1896.
La locul prim al pomelnicului bánffy
se află, bine înțeles, legile jidano-păgane,
create la porunca Ovirelor într-un mai mare
glorie a regatului zis apostolic cu devisa:
unius linguae etc.

Printre legile făurite în anul mil-
lenar se găsește una, de care am pome-
nit la timpul seu numai în treacăt, de
oare-ce guvernul o trecuse, prin cele
două case în mod atât de surprinzător

de iute, și așa de subterfug, neobservat,
încât abia acum ne vine rîndul să ne
ocupăm de ea, scoțându-i la iveală ca-
litățile-i superioare. Este legea despre
procedura penală, poreclită de bat-
jocură și „reforma” procedurii penale.
Actuala lege despre procedura penală da-
tează de acum o sută de ani, e deci se-
culară, ear' millenariștii au vrut să o
prefacă în millenară.

În vederea acestui scop au lucrat
la ea diferiți jurisconșulți, parlamentari
și neparlamentari, timp de cincisprezece
ani, alcătuiind, realcătuiind și paraalcătui-
du-o, până au stabilit 592 paragrafi, o
amestecătură de principii absolutiste,
ale omnipotenței și ingerenței guvern-
mentale în jurisdicție și ale șovinismului
de rasă.

În ori-ce altă țeară o asemenea re-
formă importantă se publică cu mult mai
înainte de a fi adusă în parlament, pen-
tru-ca jurisconșulții atât singuratici cât și
cei constituiți în anumite corpuri să o
poată desbata, să-și poată da păreri des-
pre vrednicia ei. Bánffy însă și cu
jurisprudenții lui consideră o asemenea
procedură de fleac, de lucru fără rost,
prin care s'ar amina numai până afară
din cadrul anului millenar crearea epo-
calei reforme. De aceea a împărțit pro-
iectul pe la mijlocul lunii Iulie numai
membrilor comisiei parlamentare respec-
tive și mai târziu deputaților, dela care
apoi numai ca pe furis, prin contrabandă,
și-l-a procurat și camera advocațională din
Budapesta. Și eată cum se exprima atunci
acest corp de juristi: „Cu greu s'ar găsi
în toată jurisprudența noastră un proiect,
care ar fi atât de puțin pregătit, cu atâta
lipsă de cumpeneală și asternut desbata-
rilor parlamentare, cu atâta pripă. Pro-
iectul e așa de mare, încât e de neapă-
rată trebuință de a fi prelucrat dela
început până la sfîrșit”.

Alte corporațiuni ori oameni singu-
ratici competenți în materie nici nu s'au
putut pronunța, fiindcă nu li-a succed a-și
procura măcar vr'un exemplar al proiec-
tului; așa de bine a știut Erdélyi & Comp.
să păstreze secretul reformei seculare-mil-
lenare, iscodite de jurisprudenții elemen-
tului singur alcătuitor de stat.

Astfel pregătit proiectul a fost dep-
pus în cameră îndată la redeschiderea ul-
timei sesiuni, la 3 Septembrie și așa de
bine rumegat, încât toți cei 592 §§-i
au fost isprăviți în 6 ore cu votare
cu tot; ear' casa magnaților l-a găsit
așa de bun și minunat, încât pentru cele
trei cetiri și votarea „reformei” nu l-a
trebuit mai mult decât 20 minute, în ziua
de 18 Septembrie.

Ne putem deci apriori închipui, ce
valoare epocală are și această operă se-
cularo-millenară; i-se va duce de sigur
vestea departe și mult se va vorbi de ea,
mai ales când se vor ivi consecvențele ei
nefaste în praxă. Am ruga mult pe oa-
menii nostri de lege și drept ca să o cearnă
puțin în public prin sîta științei. Spre
acest scop le deschidem bucurios coloanele
ziarului nostru. Noi de astă-dată voim
să scoatem la iveală și să arătăm numai
una din părțile ei, anume aceea, care bate
la ochi și ori-cărui laic în ale legii prin
absolutistica sa tendență și prin șovinismul
ei de rasă, îndreptate ambele în primul
rînd contra nemaghiarilor, ear' în al
doilea plan în contra cetățenilor indepen-
denți peste tot.

Fără de a fi alcătuit și prezentat
mai înainte o lege organică specială des-
pre curțile cu jurați, guvernul a virit,
ca un fel de supliment, în „reforma” pro-
cedurii penale, partea referitoare la noul
mod de alcătuire a acestei instituțiuni,
extinzînd competența tribunalului popular
și asupra altor delicta și crime, decât
cele servite pe calea presei. Și aci toc-
mai se manifestează tendențele absolu-
tistico-șovinistice pomenite mai sus.

Instituția curților cu jurați este cel
mai mare progres ce a făcut știința și
praxa juridico-penală; din timpurile lui
Justinian n'a făcut știința dreptu-
lului mai mare paș înainte, ca prin in-
troducerea juzilor poporului, a juraților,
în procedura penală. Ideea curților cu
jurați cuprinde în sine o mare dosă a
adevărutului umanism, a umanismului creș-
tin: îndulcirea asprimii legii, care în
urma urmelor tot este „literă” și litera
se știe, că omoară spiritul. Rezolvarea
chestiunii despre vinovăția ori nevinovă-
ția acusatului este pusă în cumpănirea
poporului, adevărat cetățenilor, cari n'au
trebuință de a poseda cultură specială
politică-juridică. Singura condiție pentru
îndeplinirea chemării de jude pentru ei
este: să fie oameni cinstiți și ne-
prihăniți. În ea își găsește expresi-
une adevăratul democratism împreună
cu libertatea cetățenească; ea însemnează
înălțarea și recunoașterea moralei omului
din popor, respectul față de min-
tea lui sănătoasă și față de cinstea lui
de cetățean. Nu-i vorba, are și institu-
țiunea curții cu jurați părțile sale slabe,
ca și ori-care altă instituțiune omenească,
dar precăderile ei într-o atîtă covîrșesc
scăzîmintele, încât curțile cu jurați și
pentru alte delicta și crime decât ale
presei se află de mult introduse în toate
statele Europei, chiar și în absolutistica
Rusie, afară de Turcia și — Ungaria.

Par nobile fratrum! În ori-ce altă
țeară curțile cu jurați formează pavăza
libertății cetățenești și garanția constitu-
ției, căci ea scoate din mâinile judecăto-
rilor denumiți și plățiți de cătră stat,
judecarea asupra faptelor, unde însuși
statul este una din partidele interesate,
așadar însuși și judecător în propria
causă. Poporul învață din curțile cu
jurați, se crește și întărește în virtuți
cetățenești; ele sînt intruparea ideii des-
pre egalitatea înaintea legii, — se în-
țelege acolo, unde instituțiunile de justi-
ție nu devin instrumente în mîna șovi-
nismului, cum e la noi.

S'au trezit deci și stăpînitorii nostri
în anul millenar să introducă și să ex-
tindă competența curților cu jurați și asu-
pra delictelor și crimelor de rînd, pe
semne mai mult cu scopul de a apropia
de olaltă pe „agitatorii fără conștiință” și
„trădătorii de patrie daco-români” și
„panslavi” de criminali ordinari, decât
conduși de gânduri umanitare. Că într'a-
devăr și în acest cas s'au călăuzit în
mare parte de tendențele politico-maghiar-
isătoare, slujește drept dovadă și modul
în care au înjghebat „reforma”, și chipul
cum au făcut partea legii privitoare la
compunerea curților cu jurați.

Aceasta o vom spune într'un alt
articol.

Sibiu, 8 Oct. 1896.

Scrisoarea Regelui Carol. M. S.
Regele Carol a adresat dlui Dum. Sturdza,
următoarea scrisoare autografă:

Silnițele depuse de poporul român în așe-
zământul unui stat pacinic, viguros și muncitor,
nu puteau să capete o recunoaștere mai
onorătoare decât prin visita Maiestății Sale
Împăratului și Regelui Francis Iosif I.

Primirea demnă și călduroasă făcută
de țeara întreagă Augustului meu oaspe și
amic, ordinea perfectă care a domnit pretu-
tindeni, sprîgîndul adus autorităților statului
de toți cetățenii fără osebite, pentru a da
acestei sărbători o mai mare strălucire, bîr-
bateasca înfățișare a iubitei mele armate,
toate aceste au umplut inima mea de bucurie
și m'au făcut să resimt o adevărată mîndrie.

Constatînd cu o vie mulțumire sufle-
tească avîntul patriotic care a domnit în tot
timpul acestei sărbători, îi primesc ca o re-
înnoită dovadă de dragostea și încrederea ce
poporul român m'ia arătat cu dărnicie în toate
împregiurările.

Mulțumesc dar' tuturor și fiecăruia în
parte pentru concursul ce au dat guvernului
meu și autorităților municipale în această so-
lemnă ocaziune, și te rog, de președinte, să
fi interpretul acestor simțăminte, aducîndu-le
la cunoștința țerii întregi.

„Nu-i așa?” ziseși matusa Stana. „Cinci
zile înainte de prima!” — și pofind „gisti-
cand” la domnișorul — se duse.

Ionică nu mai știa de bucurie. Mii de
gînduri îi cutreera creierii și earăși
repetă sărutînd de nenumărate-ori buchețul
de violele: „Nu m'a uitat! Mă iubesc.” se
opri roșind, ca-și-cînd l-ar fi putut cineva
auzi — și sărută din nou vioarele.

Nu se gândia nici la friptură, nici la
rîntaș, nici la gîscă — pentru el numai două
lucruri mai existau: buchețul și trimițătorul
aceluia: „Olivia”.

Și așa l-ar fi găsit și domnul Ghiță, —
cînd s'ar fi întors din țîrg, — dus pe gîn-
duri și sărutînd florile, dacă niște pași siguri
nu l-ar fi deșteptat din visuri.

Ah! auzul acestor pași — atât de bine
cunoscuți — făcî se i-se urce sângele în
cap — de bucurie și se alerge în fugă în
salon.

N'avu nici timp de ajuns să-și iee un
ciorap în mână și să se așeze fa un scaun
prefăcîndu-se, că ar fi lucrat deja de mult,
cînd cineva bătu la ușă.

„Între!” zise Ionică cu vocea tremu-
rîndă.

Ușa se deschise și — sărut mîna dom-
nișorului Ionică — intră locotenentul Olivia.

Și cînd buzele calde ale Oliviei îi atin-
sesse mîna așa era de emoționat, așa fi bătea
inima, încât credea, că ar trebui să o audă și
trecătorii de pe stradă.

Primește, te rog, cu această ocaziune,
încredințarea stimei și afecțiunii ce-ți păstrează.
Castelul Peleș, în 22 Septembrie 1896.

Carol.

Românii la alegeri. Sub titlul ace-
sta „B. H.” de ieri scrie un prim-articol por-
nind dintr'o informație pretinsă din isvor „bun
și venerabil”. Informația zice, că la pro-
ximele alegeri Românii vor părăsi pasi-
vitatea, că „tinăra generație” se va pune în
luptă, și că în proximele zile un comitet, sub
presidul dlui Dr. Cornel Diaconovich,
va face candidările etc...

Noi admirăm credulitatea celor dela „B.
H.” și respectul ce-l au față de un atare
isvor „bun și venerabil”. Dar, în sfîrșit, ei
vor ave să-și tragă seama cu „coresponden-
tul” lor.

Eată însă cum consideră acest ziar ma-
ghiar „faptul” (!), că Românii părăsesc pasi-
vitatea:

„Că es din pasivitate, aceasta va fi apro-
bată de toți. De ce ori-care Român capabil
să meargă în Valachia, ca să-și valideze ca-
pacitatea?”...

Zice apoi, că s'a înmulțit inteligența și
că pe la bîncinu mai e loc, ca să se
capătuiască toți... Ba crede, că și visita Mo-
narchului ar fi influențat la acest „paș”...

Adecă motive egoistice și externe pot să
fie hotărîtoare — după părerea ziarului ma-
ghiar — la o eventuală schimbare așa de
mare în viața noastră politică. — Ne va feri
D-zeu.

Alegerile distale.

Noul parlament
e convocat prin decret regal pe 23 Noemvrie
v. Alegerile se vor face în zilele din
28 Octombrie până la 6 Noem-
vrie. Luptele între partide au să fie foarte
înverșunate. „Deutsches Volks-
blatt” primește din Budapesta știrea, că
partidul liberal va intra în lupta electorală cu
un capital de trei milioane. Atît de mare e
fondul creat pentru scopuri electorale. Suma
aceasta enormă s'a adunat din „baroni-
sările” din urmă. Brody Sigismund,
nou numitul magnat, se zice că ar fi plătit
pentru denumirea sa un „pătrar de milion” la
mîna guvernului. Volnicia și corupția își va
sîrba triumful cel mai mare. Tot „D. V.”
are știrea, că dintre noii candidați ai guver-
nului „p a t r u z e c i” sînt Jidani.

Maghiarisare.

Lui „Deutsches
Volksblatt” i-se scrie din Zagrab, că ma-
ghiarisarea s'a început în mod sistematic
și în Croația. Școalele populare, până mai anii
trecuți curat croate, sînt astăzi paralizate
de numeroase școale maghiare, ridicate toate
pe cale ilegală. Pretutindenea, unde sînt
cîțiva funcționari, ori coloniști maghiari, li-se

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Anno domini 2000.

— Dedicată d-șoarelor române. —

Cu capul răzimat pe mînuțele-i frumoase
— cu lucrul de mînă în poale — Ionică ședea
gînditor la mașina de cusut, în apropierea
ferestrii ce ducea pe stradă.

Flori frumoase așezate în vase de lut
răspîndeau un miros îmbătător — două pa-
sări exotice căntau în colivie — și numai Ioni-
că ședea trist și tăcut și se gândia...

Din cînd în cînd se scula și se apropia
de fereastră și dînd la o parte perdelele
privia pe stradă și apoi earăși se așeza în
scaun și mai trist... și mai melancolic.

„Ah, nu mai vine! Nu mai vine!” ofta
într'una — „și m'a promis că o să vie”.

Două lacrimi i-se furisă din ochi...
pieptul i-se ridică cu putere și deodată erupse
într'un plîns amar... așa de dureros, încât pă-
sărilor încetară a mai cănta... și florile de a
mai mirosă.

Apoi își scoase la o vreme batista și își
șterse lacrimile, cari fi furăse șiroave pe față,
și se duse earăși la fereastră și privi afară.

O lume multă și elegantă se plimba pe
stradă. Toți cunoscîți de ai lui Ionică. Colo

tinărul avocat Elvira se plimba cu domni-
șorul Silviu, dincolo majorul Eugenia mergea
cu mirele seu frumosul Aurel, doctorul Mariți
cocheta cu blondinul Valer... toți rîdeau și se
veseleau și numai Ionică sta trist în fereastră
și cu privirile pierdute se uita în sus și jos
pe stradă... El nu vedea nimica... nu auzia ni-
mica... nu cugeta decât la Olivia și ea nu
mai venia...

Deodată un sgomot produs la ușe îl
trezi din gîndurile lui și îl făcî să sară iute
la mașina de cusut și să înceapă earăși a lucra.

„Încă tot nu ai gătat afurisita cea de
batistă?”

Era „doamna căsii” — domnul Ghiță,
care intrînd în odaie se rîdî cu aceste cu-
vinte cătră Ionică.

Cu ceapța pe o ureche... cu șurța le-
gată strîns, cu o corfă mare în mînă era
gata de plecare.

„Așa tu ziua întreagă nu lucrî ni-
mica”, — domnul Ghiță puse corfa lîngă sine
pe pămînt și cu mîinile în șold privia tîntă
la Ionică, care nu știa cum să-și ascundă la-
crîmile, ce-i năpădiau ochii. — „Cît e zi-
lica de mare nu faci altă, decât te uiți după
fete și în culină m'i-se arde „rîntașul”!
Numai eu să alerg de dimineața până seara
din un țîrg într'altul, să cumpăr verdeturi,
legume, să țîrguesc gâlîțe și ouă și... Dar’
acuma las-o-n foc de batistă și ian vezi de
te du în culină până viu eu din țîrg și să nu
te pună cumva păcatele să —”

În acest moment cîsornicul electric de
pe pîrte strigă cu glas puternic 11 ore.

„Vai să te bată necuratul de timp!
Lefterică acuși vine din birou și prînzul ca
în palmă”, — și domnul Ghiță își direse în
grabă ceapța, apuă corfa și cu pași mari
grăbi pe ușa afară.

„Să nu uiți să tragi rîntașul la o parte,
să mai uzi câte-odată gîscă”, — zise înău
închizînd ușa și continuînd din afară până
i-se perdu vocea în depărtare — „să faci și
masa... să tai... friptură... apă... ta... la...”

Ionică ascultase în tăcere toate cuvîn-
tele tatălui seu și acuma după-ce rămase
earăși singur se sculă încet, puse batista
în corfă de lucru și luîndu-și o șurță
nouă cu cusături făcute cu propria lui mînă —
aruncînd înău o ultimă privire în oglindă —
eși din odaia de lucru și merse în culină.

Dar’ n'avu nici atîta timp se tragă cel
puțin „rîntașul” la o parte, căci pe pragul
culinei se ivi figura marțială a unui soldat.

Era matusa Stana, servitorul locotenen-
tului Olivia.

Făcînd „habacht!” se opri în fața dom-
nișorului Ionică.

„M'a trimis domnul laidinant Olivia, vî
poftescă închină-iune frumoasă și vî trimite
niște flori” — și-i oferi un frumos buchet
de — violele, la vederea cărora Ionică ră-
mase uimit.

„Cum, acuma la sfîrșitul lui August luă
vioarele așa frumoase?”

Abia avu atîta putere să o poftescă să
ocupe loc.

Și se născu o mică tăcere.

Așa se simțiau de fericiți, cum stăteau
față în față, încât le era frică, că la prima
vorbă ar dispăre toată fericierea lor, cum dis-
pare un vis dulce, cînd te trezești.

La o vreme Olivia luîndu-și inima în
dîinți, începî a vorbi despre lucruri indife-
rente, de lucruri de interes general, și cu
cât vorbeau mai mult, cu atît mai înfocat de-
venia.

Deodată scoțîndu-și batista de mătășă
parfumată cu „Heliotrope” o întinse pe pî-
mînt înaintea lui Ionică și lăsîndu-se pe ea
în genunchi, îl privi rugător.

„Ionică, tu ai fost steaua, care m'a con-
dus în viața mea, Ionică, tu ești singurul
meu cuget și noaptea — vocea fi tremura
— „vrei să fii al meu?”

Și Ionică întorcîndu-și fața în altă
parte, că să nu observe Olivia lacrimile de
bucurie ce-i picurau din ochi — îi șopti
dulce:

„Vorbesc cu tata! Vine îndată, s'a dus
în țîrg după fasole!”

Și Olivia se sculă, își puse batista în
buzunar și-l strînse pe Ionică la piept.

Rășinari, 1896.

M. Aegea.

face școală maghiară pe seama copiilor. În școlile medii se introduce succesiv limba maghiară ca studiu obligatoriu, iar la universitatea croată din Zagreb asemenea se propune limba maghiară. Afară de aceasta s-au introdus pe mai multe locuri cursuri pe seama funcționarilor cari nu știu ungurește. În timpul mai recent s'a deschis chiar și în Zagreb o școală curat maghiară. Cu un cuvânt, guvernul maghiar face tot posibilul, ca limba ungurească să se lătească printre Croați, provocând astfel poporul la demonstrațiuni, cari întocmai ca la anul 1883, s'au dat apoi anșă guvernului a introduce măsuri draconice în Croația.

Biata „autonomie“!

În fața alegerilor.

Sibiin, 8 Octombrie.

(+) Camera deputaților e disolvată. Disolvarea s'a făcut înainte de vreme și încătră prin surprindere. Peste trei săptămâni se încep alegerile și într-o săptămână au să fie gata.

Ce săptămână grozavă are să fie aceasta! Dar până atunci? Acum chiar în zilele acestea, ce ferebă, ce mișcare în toate părțile țării! Se fac pregătirile pentru marele război, care la noi, în ironie, se numește „luptă constituțională“ și după aceea cetățenii se vor duce — dacă nu vor fi duși cu forța — ca să-și „exerceze“ cel mai de frunte drept cetățenesc, acela de a alege pe membrii legislativei, adică de a coopera înșiși la aducerea legilor cari vor avea să fie directiva vieții lor cetățenești...

E o luptă înfricoșătoare luptă ce se începe. O luptă grozavă, brutală, poate chiar sângeroasă; dar' e o luptă ce se învîrte în jurul unui drept sfânt cetățenesc.

Patimi de tot soiul, interese mărgave, egoism personal, egoism de partid, egoism de clasă și de rasă vor murdări această luptă — dar' ea totuși rămâne o luptă pentru drept.

Ce facem noi în fața acestui spectacol, în fața acestor lupte, cari pun în mișcare toată țeara?

Eată cea mai actuală într-bare și cea mai gingașă chestiune, de care la noi numai cu sfială se atinge omul!

Sînt unii cari vor zice: „Nu ne privește! Noi sîntem pasivi; bată-se, omoare-se, facă-și de cap, nouă nu ne pasă. Pe noi nu ne interesează ca-și-cînd n'ar fi...“

Sînt eară alții, cari scapără de dor de luptă, de dor de a se amesteca și ei în acest val-virtej de luptă, care scormonește marea poporului suveran până în fund. Aceștia zic: „Ar trebui să intrăm și noi în activitate; numai prin activitate parlamentară se poartă o luptă, numai acolo, în parlament, se face politică... etc.“

Cei dintău n'au drept, în ceea ce spun, cestiialăți, n'au drept să vorbească așa.

Despre cei cari au intrat deja în lupta asta batjocorită „constituțională“, și au pretențiunea de a crede că ei sînt cei mai înțelepți Români, nici nu mai vorbim, pentru-că unii dintre ei nici nu mai sînt Români, alții nici-decum nu sînt așa de înțelepți, ear' toți împreună au părăsit terenul pe care trebuie să rămână ori-care Român, care ține să fie numărat între Români cinstiți și buni, terenul pe care factorii competenți au așezat viața noastră politică, și pe care ea trebuie să rămână până atunci, până cînd aceiași factori nu-i vor da altă basă.

Această basă e: viața extraparlamentară, abținerea dela alegerile dietale, pasivitatea.

De aceea cei-ce vorbesc despre activitate, despre intrare în parlament, pot să vorbească numai pentru-că libertatea cuvîntului nime nu li-o poate lua și nime nu vrea să li-o iee; dar' îndată-ce ar avea pretențiunea, ca părerile lor să le impună poporului ca directivă de acțiune, ei comit o crimă față de partidul național român, calcă disciplina de partid și de jure încetează a mai fi membri ai partidului.

În materia aceasta for competent a hotări este absolut numai conferința națională, și până-cînd hotărîrile conferinței nu vor fi schimbate de o altă conferință, ele rămân în deplină vigoare, cu deplina lor putere obligatorie pentru toți Români, cari sînt membri ai partidului național român, unicul partid organizat în sinul poporului român din Ardeal și Țeara Ungurească.

Așadară aderenți principiului de activitate pot să-și desvolte opiniile lor

numai atunci, cînd partidul național pune chestiunea la discuție, și numai acolo, unde o pune.

De aceea am zis că „n'au drept să vorbească așa“.

Dar' n'au drept, „în ceea ce spun“, nici acei membri ai partidului, cari zic că pe noi alegerile nu ne privesc absolut de loc.

Sînt și oameni de acestia în sinul partidului nostru național, și încă mulți, dar' ei sînt greșiți. — La acestia pasivitatea s'a prefăcut în absolută „neactivitate“, într'un quietism fatalist, care crede, că politica cea mai fatală ar fi astăzi să stai cu mâinile în sin și cel mult să ții o „gazetă românească“, ca să ai ce ceti, colea după masă, pentru a-ți chema somnul...

Vieța extraparlamentară pretinde tot atîta luptă și activitate, ca și cea intraparlamentară — dacă nu mai multă. Observarea corectă și înțeleaptă a pasi-vității decretată de conferința națională cere dela noi tot atîta muncă, ca și activitatea înșiși, dacă nu mai multă.

Și va admite ori-și-cine, că dacă am hotărît pasivitate, trebuie nu numai să ne ținem de ea, dar' să o și executăm. Pentru-că altfel pasivitatea noastră inactivă, cum s'a practisat în multe părți, nu face decât să ușureze guvernului reușirea cu mamelucii sei în cercurile curat românești.

Astfel ori de câte-ori se fac alegeri ele ne interesează și pe noi, tot așa ca și pe cei-ce participă la ele în mod activ.

Aici e acum problema noastră: să facem, ca să se simtă că noi sîntem pasivi. Să desvolțăm toată activitatea posibilă pentru a ne menține pasivitatea.

Presa despre înalta vizită în România.

„Die Zeit“.

Tot referitor la vizita Monarchului nostru în România publică organul socialisților național-creștini din Berlin, (*Die Zeit*) următorul articol, intitulat „România și Austro-Ungaria“, și eșit din condeiul dlui H. von Gerlach. Articolul sună astfel:

— „O mare parte a presei germane face contemplațiuni din prisosință, asupra urmărilor politice — afirmative — de mare însemnătate, ce le va avea înfrînerea împăratului din Austria cu Regele României. Chiar și ziare, cari stau departe de ori-ce oficiozitate, se fac părtașe în a prevesti bucuriile Acela, care cetește *Berl. Neueste Nachrichten* de ieri-dimineață, nu poate decât să fie cuprins de o rușumire internă, și că „înfluența Austro-Ungariei — a aliatului nostru — a devenit decizătoare pentru întregul teritoriu, dela Dunăre, până la mare“, că „Sîrbia și Muntenegru vor căde în cursele acestui stat“, care a intrat „în relațiuni mai intime de prietenie cu România“.

Față de aceste descrieri cu colorii frumoase, cari pot să lege publicul german în niște înșelătoare simțăminte de siguranță se recomandă a privi odată bine în fața adevăratei realități.

Chiar și în cazul, că Domnitorii Austro-Ungariei și României au legat alianță de prietenie, amicitia între naționalitățile ambelor state e departe de a fi restabilă. Nu trebuie să uităm, că la aprecierea întimplărilor cad mai puțin în cumpănă relațiunile Austriei față de România, decât aceea, că Ungaria cum se înțelege cu România? Austria zace departe de România, până-ce Ungaria e mărginașă ei, pe o bună linie de loc. Că între Austro-Ungaria și România e posibilă o alianță — e ca sigur. O alianță însă între Ungaria și România, poate să existe numai pe hîrîie. Pentru-că între națiunea maghiară, domnitoare în Ungaria, și între cea română, există o ură națională atât de adînc înrădăcinată, că o mergere la olaltă a amîndurora e pe lung timp, curată imposibilitate. S'a făcut, ce e drept, tot posibilul, ca s'arbitrările de înau-gurare la Porțile-de-fer, să li-se dea un caracter cât se poate de puțin ungureș, și mai mult — austriac. — S'a mers în această privință atît de departe, că în parlamentul ungar, contele Apponyi s'a văzut îndemnat a interpela în numele partidului național, pentru „nerezpectarea convenită a caracterului statului ungar la deschiderea canalului dela Porțile-de-fer“. Aceasta însă nu schimbă faptul, că un contract între guvernul austro-ungar și român, e pentru ambele state, și chiar și pentru tripla alianță de o însemnătate ilusorică, cătă vreme poporul

maghiar și român e gata în tot momentul să ridice arma unul în contra celuilalt, — și nu e putere pe lume, care se poată face pe Români să meargă alături cu Maghiarii în contra Rușilor.

Sînt mulți inteligenți români, cari în Rusia vîd cel mai mare pericol pentru independența regatului român. Ei nu au uitat învîțăturile cuprinse în istorie, și-și aduc aminte de remunerația frivolă ce li-a dat-o Rusia după războiul ultim din Turcia, cînd în semn de mulțumită pentru ajutorul dat la Plevna, li-a luat Basarabia, o țeară cu populațiune aproape curat românească.

Dar' masele poporului, cu preoțimea în frunte, îi consideră pe Ruși de „mîntuitori“ și de „coreligionari“, de născuți aliați. O simpatie fără margini pentru Ruși am găsit în largi straturi ale populațiunii române, dincoaci și dincolo de hotarele țării. Religionea, comunitatea credinței greco-ortodoxe, aceasta e fașia care strînge la olaltă pe Ruși și pe Români. Români din Ardeal își aduc și astăzi aminte cu lacrimi în ochi, cum la anul 1849 oficerii rușești intrau în biserică lor și sărutau sfînta cruce. Aceștia sînt impresiuni, cari deși sînt date uitării, au influență mai mare decât toate contractele frumoase de stat.

Ținînd în vedere relațiunile Ungariei față de România, nu trebuie să uităm, că în Transilvania și Ungaria locuiesc trei milioane de Români. Aceste trei milioane de Români sînt jurați inimi ai Maghiarilor, cari îi stăpînesc. Ce e drept, între dîșii nu există „irredenta“ și nu există aspirațiuni de a se desmembra de Ungaria și a se încorpora la România. Dîșii pretind însă, ca să li-se lase limba maternă, drepturile politice și instituțiunile naționale.

Aproape de 30 de ani, dîșii sînt în această privință numai cetățeni de a doua mînă. Această asuprire a provocat o mare reacțiune. Cu deosebire în Transilvania e organizată de minune opoziția radicală română. În fruntea ei stau bărbați inteligenți și bine educați. Acești bărbați grupați în jurul „*Tribunei*“, iar ce apare în Sibiin, nu sînt prieteni cu Rușii. Cu toate acestea, m'au asigurat toți, că pe lângă toată influența ce o au asupra poporului nu vor pute îndupleca poporul lor, ca în cazul unui război între Austro-Ungaria și Rusia să ridice arma în contra Rușilor.

„Români din Ardeal vor deschide Rușilor porțile Carpaților în cas de război!“ — mi-a zis unul dintre fruntașii cari trăiesc în România, în exil. Cu preoțimea în frunte, s'ar scula poporul român în contra asupritorilor sei maghiari. Amintiri din anul 1848—49 se vor împresă, cînd Moșii, acești Români s'el-bateci dela munte, au scoborit munții și-și au răsunat pentru iobăgia lungă, vîrșînd sîngele nemeșilor maghiari. Alături cu Rușii va merge acest popor în „războiul sfînt“, în contra „păgînilor“ de Maghiari.

Aceștia nu sînt vișioni, ci vederile acelor oameni, cari cunosc mai bine inima poporului român, e părerea floarei inteligenței române. Astfel de opinii au cei mai deștepți dintre conducătorii români, bărbați, cari cu totul alte vederi au decât masele poporului, cari însă „mi-au declarat, că datori sînt a ține cont de simțămintele poporului lor, în mare parte încă nedezvoltat în cultură. Nu toți Români inteligenți scot de pe buzele lor declarațiuni atît de calme, ca domniul cu cari am vorbit eu. Unii sînt tot în acel mod cuprinsi de ură în contra Maghiarilor, ca poporul.

Astfel 'mi-a spus un diplomat german, că la un prînz, la care au luat parte Maghiari și Români, a auzit cu urechile sale proprii, cum în focul discuțiunii un Român a exclamat: „da, domnul meu; mai bine îmi arunc copiii în Dunăre, decât să-i las să învețe ungurește“.

Asemenea declarațiuni 'mi-s'au făcut sumedenie de ele.

Se poate calcula dar', ce valoare are o alianță între două guverne, ale căror popoare sînt cuprinse de astfel de simțăminte. Asta se numește apoi: „Contract de amicitie!“

REVISTA PRESEI.

Presa română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 212) publică al treilea articol din seria: „România, noi și Maghiarii“, în care constată, că principul de neamete în politica fraților din România a fost totdeauna respectat cu rigurositate din partea noastră. Nu însă din partea fraților de dincolo, cari 'și-au rezervat un amestec indirect în luptele noastre interne. „Nu mai vom să intrăm în amănunțel celor petrecute în anii din urmă — zice „G. T.“ — Trebuie să relevăm însă, că s'a făcut încercări destul de învederate de a domicilia politica noastră în București, la ceea-ce, trebuie să mărturisim, au contribuit în mare parte și slăbiciunile unor oameni ai noștri, cari nu

erau la locul lor în ce privește încrederea ce li-s'a dat.

Asupra naturii direcțiunii, ce vrea să ni-o dea această politică domiciliată la București, ne deslușesc nu numai faptele petrecute de un an și mai bine încoace, — cam de pe la întrevădarea dela Ischl, — ci și modul de apreciere a situațiunii din partea bărbăților de stat austro-ungari și a folior cari stau în legătură cu ei“.

Dreptatea (nr. 212) aduce un articol de actualitate, sub titlul „În fața alegerilor“. Accentuând scriitorul, că datorința noastră la Români este: să ne dovedim și de astă-dată oameni maturi, să „salvăm cauza, și pe lângă ea — de se poate — și persoanele“ (conducătoare) constată, că situația noastră politică e cea mai gravă, ce se poate închipui.

„Comitetul nostru național disolvat; partidul nostru național disolvat; convocarea conferinței delegaților oprită pentru totdeauna, și neadmisă de a se mai convoca sau întruni nici pe baza sistemului sau reprezentativ, nici sub firma sa națională“.

Fiindcă baza organizațiunii noastre politice este înrădăcinată în dreptățile de a ne întruni pe sistemul reprezentativ și sub firma noastră națională, — datorință avem a căuta să mîntuim această basă, căci:

„dacă ni-ar succeda ori-cînd și ori-cum a mîntui această basă sau temelia, atunci am mîntuit viitorul întreg al politicii noastre“.

„Dreptatea“ încheie cu sfatul, că între împregiurările în cari ne aflăm, „legați și de mîni și de picioare“, — nu ne rămîne alta decât:

„Să stăm cu toții pe baza veche, care pentru noi există, și să rămînem în pasivitate, conform concluziilor luate la timpul seu din partea conferențelor delegaților“.

Frați la frați.

Sonatorii și deputații italieni, au fost Vineri la Sinaia, unde au petrecut ziua întregă, și au fost primiți în mod foarte afabil și la palat, din partea Regelui și a Reginei.

Sămbătă apoi, la orele 6 și 45 dimineață, oaspeții italieni, însoțiți de comisia de primire, avînd la dispoziție un vagon de persoane și un vagon restaurant, au plecat spre Constanța ca să viziteze acest oraș și mai ales podul de peste Dunăre. Pe lângă domni Bianu, T. Rădulescu, mai erau familia Boteulescu, dl deputat Poenaru-Bordea, N. Flea etc.

Dejunul, servit în vagonul restaurant, înainte de a se ajunge la pod a fost întrerupt la Cîmlița de călduroasa primire făcută oaspeților de ialomîțeni; dl Evreșcu, primarul orașului Călărași, mai multe persoane din acest oraș, mulți cetățeni și popor au salutat cu entuziasm pe oaspeții italieni.

Musica a întonat imnul italian precum și „*Deșteaptă-te Române*“, cari de altfel au fost întonate pretutindeni.

Trenul s'a oprit la pod, unde oaspeții au vizitat cu deamînnutul marea construcție, însoțiți de dl inginer Gheorgiu, anume trimis de direcția C. F. R. ca să dea explicațiuni.

Dl Saligny, directorul general al drumurilor de fer, s'a scusat telegrafic că nu a putut merge în persoană acolo.

O strălucită primire li s'a făcut la Constanța. La gară au fost întâmpinați de dl Kociu, primarul orașului, dl Manolescu-Sideri, directorul prefecturii, în lipsa dlui Chintescu, și un mare număr de cetățeni.

Oaspeții au descins la hotelul Carol I, unde li-se rezervase un apartament întreg; apoi ei au făcut pe la vii o plimbare în trăsura și în bărci pe mare.

Seara li-s'a oferit de consiliul comunal un splendid prînz. S'au ridicat mai multe toasturi de Români și de Italieni, cari în toate modurile 'și-au exprimat admirația și iubirea pentru țeara noastră, și mulțumiri pentru primirea frățască și afectuoasă, care li s'a făcut peste tot locul în România.

După masă a fost o serată cu dans, la casiuă. S'a petrecut în cea mai mare veselie până la orele 2 după miezul nopții.

În dimineața zilei de Duminică, cei mai mulți din oaspeții s'au îmbarcat pe Cobra, unde li-se rezervaseră locuri și au plecat în Italia prin Constantinopol. Cei rămași s'au fators în capitală, și au plecat Luni unii prin Verciorova, alții prin Predeal către casă.

Aforisme politice.

— Una la zi. —

Istoria trebuie să admită și conștiința în apărarea unui bărbat de stat.

Lamartine.

ȚARUL LA PARIS.

Primirea ce 'i-au făcut-o Țarului Francezii, precum și purtarea lor ce va urma pe tot timpul aflării lui în Franția, este exagerată de entuziasmă, într'adevăr fără margini; națiunea franceză, din sus dela capul statului până la mîturători de stradă ori vînzători de ziare, au nitat așa zicînd de lumea toată și de sine; nu vîd, nu aud nimic; n'au pricepere, nici simțămînt pentru altceva nimic; nu le interesează în zilele acestea ce se petrece în altă parte a lumii, afară din Franția; ziaarele nu scriu de altceva decât despre visita Țarului; spațiul li lipsește pentru alte lucruri. Cu un cuvînt țeara se află în paroxism.....

Se înțelege, că în astfel de împregiurări, noi nu putem aminti decât de lucrurile cele mai importante, așa zis de miez, lipsindu-ne și nouă spațiul pentru celelalte lucruri. Vom urma după ordine cronologică.

Toastul cu care a răspuns Țarul la toastul presidentului Republicii la Cherbourg este următorul:

„Sînt mișcat de primirea simpatică și cordială ce 'mi-s'a făcut în Cherbourg. Foarte mult am admirat escadra, care ne-a însoțit, precum și corabia de admiral „*Hoche*“. Călcînd pe pămîntul unei națiuni împrietinite, împărtășesc și eu simțămintele, pe cari le ați exprimat, dl. president. Îmi ridic păharul în onoarea națiunii franceze, a flotei franceze și a bravilor ei marinari. Mulțumesc domnului president pentru urările de bunăvînire, pe care 'mi-le-a exprimat“.

Atît după toastul dlui Faure cît și al Țarului, cei doi capi ai statului au ciocnit paharele; ear' musica cînta reciproc *Mars-eillaise*-a și imnul rusec, care au fost ascultate de toți stînd în picioare.

La masă Țarul și presidentul ședea în mijloc, unul lângă altul; Țarevna n'a luat parte, scusîndu-se a fi obosită de drumul pe mare; lângă Țarul cel dintău ședea presidentul senatului Loubet, ear' lângă domnul Faure, presidentul camerei Brisson. Telegraful oficios adaugă: Se scoate unanim la iveală cordialitatea și amabilitatea Țarului față cu presidentul Republicii, precum și față cu presidenții corpurilor legiuitoare.

Correspondentul ziarului *Petit Parisien* asigură, că toastul pronunțat la Cherbourg de către Țar vorbește despre Franția în termeni mult mai simpatici, decât o arată textul comunicat presei. Ear' *Le Temps* scrie:

„Puținele cuvinte preschimbate în Cherbourg par a nu eși, la prima vedere, din cadrele curtoasiei internaționale; dar' după accentuarea cu care au fost pronunțate, a observat ori-și-cine, că ambii toastați aveau a spune lucruri prea serioase și gingașe, dacă 'și-ar fi impus, fiecare dintre ei, o rezervă formă și trează. Privitor la toastul Țarului trebuie însă scos la iveală, că împăratul N. i. c. o l. a e s'a găsit iute în ideile, simțămintele și limba poporului republican și prin aceasta a dat sancționarea oficială europeană instituțiunilor regimului de libertate al Franței“.

La plecare la gară spre Paris, Țarul 'și-a luat rămas bun de către dl Faure strîngîndu-i cordial mîna, ear' Țarevna a întins pe a sa spre sărutare presidentului Republicii.

La Versailles nu presidentul s'a suit în trenul împăresc, ci din contră Țarul și Țarevna au intrat în trenul presidential, de oare-ce trenul lor, din cauza greutatei enorme a vagoanelor ar fi putut înainta numai foarte încet pe vrea-una din liniile între Paris și Versailles.

La Paris, precum spune depeșa, trenul a ajuns Marți, la 10 ore înainte de amiază. Correspondentul lui *N. Fr. Presse* telegrafează între altele: „Primirea la gară a avut caracter republican, simplu și cetățenesc. Trinitatea suveranității republicane, care a salutat pe Țar, anume: Presidentul, șeful guvernului și cei doi presidenți ai corpurilor legiuitoare, avea lângă sine încă alte aparițiuni specifice republicane, în primul loc întreagă înfrățirea în Jăuntru salonului de primire. Dacă n'ar fi fost de față cățiva aristocrați și dignitarii de curte ruși cu uniforme lor greoaie de aur, nu s'ar fi văzut decât haina civilă cetățenească, ex-ceptînd un singur om, prefectul departamentului Seinei, care purta uniforma ofiului seu“. Întru întâmpinare au venit la gară și mulți membri ai consiliului comunal socialist din Paris; chiar presidentul consiliului, Baudin, el înșiși socialist, a salutat în numele Parisului pe Țarul cu câteva cuvinte, exprimînd bucuria de visita ce o face capitaliei. Printre cei veniți la gară se observa și archiepiscopul-primat din Franția, Richard, în deplin ornat cardinalesc; tot asemenea și nunțul papal.

După prezentarea cîtorva persoane, presidentul Republicii a oferit brațul Țarevnei, mergînd spre ușa de eșire, ear' Țarul inspicia compania de onoare a gardei republicane. Pe drumul către oraș în prima trăsură au luat loc Țarul și Țarevna în fund, ear' dl Faure locul din fața Țarevnei. Cînd trăsura trecea pe podul Concordiei, deodată răsunau dela apropiatul palat Bourbon al camerei deputaților strigătele viforoase ale deputaților și

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balte
Proprietar: Pentru „Tipografia”, societate
asociată: V. H. Dracsenand.

